NEERLANDS SCHULD

EN

NEERLANDS ROEPING

JEGENS DE

SLAVEN IN SURINAME

EN VERDERE

NEDERLANDSCHE WESTINDISCHE BEZITTINGEN.

DOOR

J. WOLBERS.

AMSTERDAM,
BIJ H. DE HOOGH.
1857.

Prijs *f* —.15; ter verspreiding 50 Exempl. *f* 6.—; 100 Exempl. *f* 10.—

"Heer! wij hebben gezondigd, wij en onze vaderen." Deze belijdenis verneemt men meer dan eens, wanneer men de Heilige Schriften doorbladert; zij vloeit niet slechts van de lippen, maar rijst uit het diepste van het hart dier mannen, voor wie de eere van Jehova het hoogste was, en die het wel met hun vaderland meenden. Bij het zien en opmerken van de goddeloosheden des volks rondom hen, bij het heerschen van volkszonden, die reeds haren oorsprong in vroegere geslachten hadden, stelden zij zich niet tevreden, vonden zij hiervoor geene verontschuldiging, door de betuiging: "Wij hebben daarin de erfenis onzer vaderen." Neen! — Zij getuigden tegen het kwaad, waar het bestond; ook dat der voorouders werd niet verschoond, al was er overigens ook veel goeds van dezen te zeggen; en was het, dat latere geslachten de nadeelige gevolgen van dat kwaad ondervonden — dan, ja dan barstte wel de klaagtoon los: "Onze vaders hebben gezondigd en zijn niet meer, en wij dragen hunne ongeregtigheden," maar — men verontschuldigde ze niet.

Zoo betaamt dan ook ons, geliefde landgenooten! die belijdenis, wanneer wij denken, spreken of schrijven over de slavernij in Suriname en op onze West-Indische eilanden; be-

taamt ons die belijdenis, wanneer wij in het verborgen tot den Heer gaan, betaamt het ons die belijdenis ook in het openbaar voor God en de menschen af te leggen.

Het is niet aangenaam om voorouders, om hen, voor wier nagedachtenis men overigens zoo veel achting koestert, te beschuldigen. Wij zouden dit ook nu willen nalaten; wij zouden liever over hen zwijgen, indien wij over de zaak der slavernij spreken of schrijven; maar men kan dit niet altijd doen, omdat er sommigen in den lande gevonden worden, die hunne werkeloosheid, hunne weinige belangstelling willen vergoêlijken door het voorbeeld van anderen, van "de vrome vaderen" aan te halen, die slavenhandel dreven, die de slavernij begunstigden en hiervan voor hunne koloniën ruimschoots gebruik maakten, en die toch mannen waren, welke er niet minder dan wij prijs op stelden voor goede Christenen, voor handhavers van de vrijheid gehouden te worden.

Tegenover hen, die alzoo spreken, nemen wij de partij niet op voor de vaderen; maar zeggen wij integendeel: "Schande was het voor hen; ja, zonde en misdaad om Afrika's ongelukkige zonen te rooven, of dien roof door hun goud aan te moedigen; reeds een natuurlijk gevoel van regt en billijkheid moest hiertegen opkomen. Daarbij hadden, kenden en lazen zij het Woord Gods, dat menschenroof zoo streng veroordeelt; zij lazen toch ook teksten, als Ex. XXI: 16, waar hij met de doodstraf bedreigd wordt, die een mensch steelt; zij wisten toch ook, dat in 1 Timot. I: 10, de menschendieverij onder de afschuwelijkste zonden wordt genoemd. De hoofdinhoud der geboden Gods is, gelijk de Schrift leert, God lief te hebben bovenal en zijne naasten als zich zelven; en deze veroordeelde evenzeer toen als nu de gruwelijke handelwijze om die geroofden op de slavenschepen te sleuren, ze aldaar in eene enge ruimte als op een te sta-

pelen en ze alzoo, (wij gewagen nu niet eens van de vaak onmenschelijke behandeling op het slavenschip) naar andere oorden over te brengen, om ze aldaar meermalen, ja meestal gescheiden van hunne dierbaarste betrekkingen, zwaren en onbeloonden arbeid te laten verrigten, waartoe zij door den sterken arm genoodzaakt werden, terwijl de geringste onwil, het minst verzet tegen deze of andere onbillijkheden door tuchtigingen, door straffen gevolgd werd, waarvan de menschheid gruwt.

Wij Nederlanders hebben zulk eene schoone geschiedenis, maar er worden treurige zwarte bladzijden in gevonden; en die, waarop van onze slavenkoloniën geschreven is, vormen wel de treurigste, de zwartste.

Kort en bondig wordt die geschiedenis geschetst in eene aanspraak, die een van de aanvoerders der boschnegers voor de afgevaardigden der koloniale regering van Suriname hield, toen men, na vergeefsche pogingen om de weggeloopene slaven, die zich in benden vereenigd hadden, ten onder te brengen, met hen den vrede zocht en een formeel verdrag daartoe in 1760 aanging.

Nadat dit negeropperhoofd den afgevaardigden der koloniale regering eerst voor oogen had gesteld, hoe beklagelijk het was, dat eene beschaafde Natie, zoo als de Hollanders zich beroemden te zijn, door de onmenschelijke behandeling harer slaven zooveel aanleiding gaf tot haar eigen verderf, vervolgde hij: "Wij bezweren u uwen Gouverneur en zijnen raad te zeggen, dat zij, zoo zij geene nieuwe benden van rebellen willen stichten, zorg dragen, dat de planters een waakzaam oog over hunnen eigendom houden, en dien niet, gelijk *gewoonlijk*, aan dronken opzigters toevertrouwen, die door het ongeregtig en onbarmhartig straffen der slaven, door het schenden hunner vrouwen en dochters, door het

verwaarloozen der zieken, den ondergang der kolonie bereiden, en deze brave en arbeidzame lieden moedwillig naar de bosschen drijven, lieden, die met hun zweet hun onderhoud winnen, en zonder wier handen uwe volkplanting weldra tot niet zou verzinken, bij welke gij eindelijk nu op eene zoo onaangename wijze moet komen om hunne vriendschap en den vrede te zoeken."

Die mannelijke taal was treffend en waar, doch trof geen doel. Men ging in de kolonie voort op dezelfde wijze, waartegen het negeropperhoofd zoo ernstig gewaarschuwd had, en men plukte hiervan dan ook weldra de wrangste vruchten; gestadig liepen er slaven weg, die zich in benden vereenigden, en in de bosschen een toevlugtsoord vonden, waaruit men hen, zelfs niet met geregelde krijgsmagt, verdrijven kon.

De onderscheidene patrouilles en krijgstogten putteden de koloniale kas geheel uit, en voor een groot gedeelte kan men den ellendigen toestand der openbare fondsen in de koloniën hieraan toeschrijven.

(Zoo ziet men, dat de zonde ook steeds hare straf met zich voert. Om geld te verdienen mishandelde men in Suriname, enz., de menschheid, en vruchteloos zult gij thans naar wezentlijk rijke menschen in Suriname, enz., uitzien. En de voordeelen, die de eigenaars der plantaadjes ontvangen, zijn, gelijk van genoegzame bekendheid is, ten minste zeer wisselvallig.)

Sprak dat negeropperhoofd waarheid, en is de erkenning hiervan reeds genoegzaam, om onze harten met droefheid te vervullen, toch zeide hij nog niet alles; hij sprak niet van de gruwelijke zedelijke verwaarloozing, waaraan onze voorouders den slaaf overgaven; hij verweet hun niet, dat zij, hoewel in de Christelijke leer opgevoed en onderwezen, den

slaaf met de vertroostingen van het Evangelie der genade onbekend lieten, hoe zij integendeel het gebod des Heeren: "Predikt het Evangelie allen creaturen," verachtten, daar zij dit niet slechts nalieten, maar daarenboven nog dikwijls de pogingen van de zendelingen der Broedergemeente tegenwerkten.

Dit antwoorden wij hun, die op het voorbeeld der vrome vaderen willen wijzen, om hunne traagheid te verontschuldigen; wij zouden vurig wenschen dat zij, ja dat de Nederl. Natie tot de belijdenis kwam: "Heer! wij hebben gezondigd, wij en onze vaderen." Hun, die niet gaarne deze belijdenis doen, en zich, als laatste uitvlugt, op teksten als Gen. IX: 25 willen beroepen, vragen wij bij dezen, of dit hun wel regt ernst is? Wij kunnen dit bijna niet gelooven, want op dien zelfden grond zouden wij gevoegelijk het verraad van eenen Judas, de snoodheid van eenen Cajafas verdedigen kunnen, en dit toch wil niemand doen, die nog eenige prijs stelt op den eernaam van Christen.

Onze voorvaders handelden niet uit vroomheid, om het Woord Gods in vervulling te brengen, maar louter uit geldzucht, uit egoïsmus, wanneer zij slaven uit Afrika haalden, en naar hunne kolonien overbragten.

In eene der staatsstukken uit de vorige eeuw, medegedeeld in het Rapport der Staats-Commissie (blz. 9), lezen wij na de erkenning, dat, hoewel volgens de zedelijke gesteldheid dezer landen, het eene ontwijfelbare waarheid is, dat in dezelve landen het onderscheid tusschen vrije en onvrije lieden reeds sedert verscheidene eeuwen heeft opgehouden, deze waarheid echter niet in alle opzigten kan worden toepasselijk gemaakt op de neger- en andere slaven. — Waarom hier niet? Geldt die waarheid dan hier niet langer? — Hiervan geen woord — maar omdat — "nademaal de handel op

de West-Indiën een der aanzienlijkste takken uitleverde van het bestaan voor de ingezetenen dezer landen, en het zeker was, dat, zoolang er geene nieuwe middelen waren uitgedacht, om de koloniën in de West-Indiën van de noodige handen te voorzien tot het verrigten van den arbeid, de negerhandel behoorde aangemerkt te worden als onafscheidelijk van den bloei en voorspoed dier koloniën en van de geheele commercie."

Bij honderdtallen werden dan ook de zonen en dochters van Afrika naar onze koloniën overgebragt; alleen in de kolonie Suriname zijn van 12 Augustus 1731 tot 24 Aug. 1738, dus in zeven jaren, door onderscheidene schepen, 13,012 slaven ingevoerd.

De slavenhandel was, het bestaan der slavernij is eene erfenis onzer Vaderen; wij ontkennen dit niet. Maar wat volgt uit deze erkenning? Dat, hoewel de slavenhandel, Gode zij hiervoor dank en eere toegebragt! eindelijk afgeschaft is, de slavernij echter, helaas! nog voortduurt, en wij eene zeer droevige erfenis hebben aanvaard en met haar eene groote zedelijke schuld hebben overgenomen.

Nederland heeft dit met de meeste landen gemeen, dat het, door verschillende oorzaken hiertoe gedrongen, geld en veel geld heeft moeten opnemen; zoodat er jaarlijks eene aanzienlijke som op de begrooting komt, wegens interessen en aflossing dier staatsschuld. Niemand wraakt dit; gewillig betaalt men de daartoe gevorderde lasten. — Welk eerlijk man wil die schuld, onder vroegere regeringen gemaakt, ontkennen? Wie dit ook moge willen — de eerlijke Hollander niet; met regt berispt hij het gedrag dier Natiën, die hunne verpligtingen niet nakomen.

Waarom zouden wij dan niet even eerlijk die zedelijke schuld, die wegens de slavernij op de Natie ligt, erkennen,

en gewillig zijn ze te kwijten en te delgen. Andere Natiën zijn ons reeds hierin voorgegaan. Engeland, Frankrijk en Denemarken hebben reeds de slavernij in hunne koloniën afgeschaft; Portugal beraamt daartoe zijne maatregelen en heeft het reeds gedeeltelijk gedaan; Nederland behoort met Spanje nog slechts tot de slavenhoudende Staten van Europa.

Verontschuldigden wij onze Vaderen niet bij deze beschouwing, wij Nederlanders der 19de eeuw kunnen zelfs geen bedeksel voor onze schuld meer vinden. Gaf de algemeenheid van het misbruik der zonde van slavernij nog een zeker paillatief voor het geweten, hoezeer dan ook ten onregte, voor ons bestaat ook dit paillatief niet meer.

Wij Nederlanders der 19de eeuw kunnen zelfs geen bedeksel voor onze schuld vinden, want ook wij zijn niet langer, als Natie, onbekend met het bestaan en de gruwelen der slavernij in onze koloniën. Deze onbekendheid bestond bij verreweg de meeste onzer Vaderen. Slechts weinigen en slechts enkelen wisten hoe het daarmede gesteld was. De reeder bijv., die zijn schip met deze ongelukkigen liet bevrachten, die koelbloedig in zijn kantoor berekende hoeveel geweren, hoeveel snuisterijen door hem in ruil voor zijne vracht van menschelijke wezens moest gegeven worden, hoeveel hand- en voetboeijen er benoodigd waren om die menschen van gelijke bewegingen als hij in zijn schip te knevelen; de schipper en verdere bemanning; de eigenaars en administrateurs van plantaadjes, en verder het uitschot der bevolking, dat hier in alle fatsoenlijke kringen veracht, naar de West-Indiën ging, om daar als blank-officiers, of in andere betrekking, eene bijna onbepaalde magt over menschen te ontvangen, dezen, benevens nog eenige anderen, wisten er iets, wisten er veel van. Geld-

zucht en grof egoïsmus verblindden hen geheel en al en zij gingen voort eene schuld op de Natie te laden, terwijl de goê gemeente hiervan weinig of niets wist. — Nu heerscht die onbekendheid niet meer —. het gordijn, dat zooveel ellende voor het oog verbergde, is verscheurd. — Dit is van den Heere geschied. — Er blijft ons Nederlanders der 19de eeuw zelfs geen bedeksel meer over voor onze schuld. Belijden wij ze dan, en zeggen wij: "Heer! wij hebben gezondigd, wij en onze Vaderen."

En moest het nu, nu deze dingen meer algemeen bekend zijn, wel meer noodig zijn onze landgenooten op te wekken tot ijverige deelneming in het werk der slavenbevrijding? Immers niet.

Sommige menschen, en daaronder zeer uitnemende mannen, gelooven, dat het ook bijna overbodig is, en dat bijna allen in Nederland tot de partij der Abolitionisten behooren. Het is eene dwaling van hun welwillend liefderijk hart; zij meten anderen naar zich zelven af. Maar wanneer men in het gewone leven, wanneer men in aanraking met onderscheidene personen komt, ondervindt men, helaas! dat het er nog verre af is. Nog vindt men Nederlanders, die den slavenhandel nog niet zoo ontzaggelijk verafschuwen, die de ongerijmde stelling, welke de slavenhandelaars "philantrophen *sans le savoir*" noemde, nog niet zoo geheel ongerijmd achten; nog vindt men Nederlanders, die de slavernij in vollen ernst verdedigen, is het dan al niet luide, omdat dit toch in de 19de eeuw, waarin zooveel van vrijheid gesproken wordt, wat al te vreemd zou klinken, dan toch in kleinere kringen, terwijl zij daardoor meer kwaad berokkenen, dan wanneer zij er openbaar voor uit kwamen.

En onder de voorstanders van de afschaffing der slavernij heerscht nog zooveel flaauwheid; men is zoo bevreesd voor

eenigzins doortastende maatregelen. Is daarvan dan ook al geen tegenstand te verwachten, er is echter tegen velerlei aarzeling te strijden? — Wij willen hen, die in deze zaak niet met ons gaan, dáárom nog niet dadelijk voor onbarmhartigen verklaren, hen, die zich in deze zaak niet terstond naar onze wenschen voegen, dáárom voor onwilligen houden; wij kunnen en mogen dit niet doen, omdat wij allereerst ons zelven moeten beschuldigen van eerst zoo laat en dan nog zoo weinig ten behoeve der slaven gedaan te hebben. Maar toch wij kunnen niet zwijgen, nu de Heer ons geleerd heeft de zonde en misdaad der slavernij in te zien; nu willen wij, zij het dan ook in gevoel van eigene zwakheid, onder afsmeeking van de krachtige hulp van God, spreken. Noem het dan geen hartstogtelijk ijveren, zoo wij der Nederlandsche Natie toeroepen: dat het bestaan der slavernij eene schuld is, die op haar ligt. O! mogt de klaagtoon uit veler boezem oprijzen: "Onze Vaders hebben gezondigd, en zijn niet meer en wij dragen hunne ongeregtigheden," die klaagtoon zou ons brengen tot de belijdenis: "Heer! wij hebben gezondigd, wij en onze Vaderen." — En waar die belijdenis ernstig en opregt is, daar zal zij ook Neêrlands roeping jegens de slaven in Suriname en verdere West-Indische bezittingen beter en inniger doen gevoelen. Want heeft Nederland eene schuld, Nederland heeft ook eene roeping jegens de slaven in zijne koloniën. De Nederlandsche Natie ruste niet voor dat de slavernij aldaar afgeschaft is.

Zij bemoeije zich ook, na die vrijmaking, nog steeds met hen, jegens welke zij zich van zulk eene groote schuld te kwijten heeft. — De bevordering van hunne tijdelijke en bovenal van hunne eeuwige belangen, worde door de Nederlandsche Natie in acht genomen.

Deze roeping is schoon, is edel, is Christelijk, maar zij is ook pligtmatig; door haar niet op te volgen, vermeerderen wij onze schuld. De Nederlandsche Natie ruste niet, voor dat de slavernij in hare koloniën is afgeschaft.

Een iegelijk werke, bidde, strijde voor deze zaak; ieder doe wat zijne hand vindt om te doen, hetzij afzonderlijk, hetzij in vereeniging met anderen.

Meer dan eene Maatschappij of Genootschap, ouden en jongen, moeten deze zaak ter harte nemen — het worde meer en meer eene zaak der geheele Natie — die schandvlek moet van Nederland uitgewischt, die schuld betaald worden, en daartoe zij de eerste stap — dat de slavernij worde afgeschaft.

Hoewel wij dankbaar erkennen, dat in de laatste jaren de zaak van de bevrijding der slaven veel gevorderd is, dat zich bij toeneming meerdere stemmen hiervoor verheffen (het is zeker beter dan in 1845, toen voor de eerste keer, nog met eene zekere aarzeling, het woord Emancipatie in de Kamer der Volksvertegenwoordigers uitgesproken werd), hoewel de publieke opinie zich meer ten gunste begint te verklaren — (van de toezegging der Regering spreken wij nu niet, hoezeer wij ons daarover zeer verheugen. Wij spreken bij deze slechts bepaaldelijk tot de Nederlandsche Natie, als Natie, en sluiten hierbij den Koning en zijne Raadslieden in), hoewel er veel vooruitgang in deze bespeurd wordt; men stelle zich hiermede niet tevreden; men wake tegen verflaauwing; men ruste niet; de Nederlandsche Natie ruste niet, voor dat de slavernij in hare koloniën afgeschaft is.

De Nederlandsche Natie gevoele daarbij haar pligt, hare roeping om te doen wat mogelijk is, om te bewerken, dat de afschaffing der slavernij, de vrijmaking der slaven, zoo-

danig zij, dat zij ter eere van God, tot heil der slaven, tot roem van Nederland verstrekken moge.

Om dit te verwezentlijken, moet de wet ter afschaffing der slavernij in Suriname en verdere West-Indische bezittingen het karakter dragen van welwillendheid jegens de vrij te maken bevolking.

Zij moet geboren worden uit een gevoel van pligt ter schulddelging; de begeerte, om dezen pligt te vervullen, moet daarin het overheerschend element uitmaken.

Dit gevoele de Nederlandsche Natie meer en meer; zij spreke dit gevoelen uit, opdat de Regering, van de goede gezindheid der Natie overtuigd, steun vinde in hare goede voornemens, en zij niet op een dwaalweg gebragt worde door diegenen in den lande, die de regten der eigenaars met de goudschaal, die der slaven bijna in het geheel niet wegen; opdat de Regering niet in den waan gebragt worde, dat het Nederlandsche volk onverschillig is wegens de schuld jegens de slavenbevolking in de Nederlandsche bezittingen.

De Nederlandsche Natie verootmoedige zich voor den Heere wegens hare schuld, en ga gedurig tot den troon der genade om daar te smeeken, dat de geest der wijsheid en der regtvaardigheid overvloediglijk worde uitgestort over den Koning en zijne Raadslieden en over de Vertegenwoordigers des volks, opdat deze zaak in alle opzigten ten goede kome.

Wij willen bij deze wel eens onze gedachten mededeelen, welke zaken ons bovenal in eene dergelijke wet wenschelijk voorkomen. Om hierin eenigzins geregeld te zijn, zullen wij dit artikelsgewijze, bij wijze van eene Conceptwet, doen.

Verre zij van ons de vermetele gedachte, om hierin een volledig wetsontwerp te geven; boven en behalve het hier

aan te gevene, zal er nog veel geregeld moeten worden; deze schets zal dan slechts eenige hoofdartikelen bevatten, die wij zouden begeeren in eene

WET WEGENS DE AFSCHAFFING DER SLAVERNIJ IN SURINAME EN VERDERE NEDERLANDSCHE WEST-INDISCHE BEZITTINGEN.

Artikel 1.

Eene maand na de afkondiging der wet, behelzende enz., zullen de slaven, enz., hunne vrijheid bekomen.

Art. 2.

Aan de eigenaars zal, volgens billijke berekening, schadevergoeding worden verleend, binnen drie maanden na de afkondiging der wet.

Art. 3.

Eene zelfde som, als door de regering aan de eigenaars tot schadevergoeding verleend wordt, zal door haar ten behoeve en in het belang der vrijgemaakte slaven worden gedeponeerd.

Art. 4.

Tot beheering dier kas zullen door de regering personen worden benoemd, die geene andere betrekkingen mogen bekleeden, en die aan haar verantwoordelijk zijn.

Art. 5.

Uit deze kas zullen subsidien verleend worden:

a. tot het bouwen van kerken en scholen voor de neger- en kleurlingbevolking;

b. bezoldiging van zendelingen, predikanten, onderwijzers, enz.;

c. tot het bouwen en inrigten van hospitalen;

d. bezoldiging van het daarvoor benoodigd personeel;

e. het bouwen van weeshuizen, enz.;

f. bezoldiging van het daarvoor benoodigd personeel;

g. het bouwen van geschikte woningen voor negers en kleurlingen;

h. tot ondersteuning en hulp der negerbevolking in die gevallen, welke in de opgegevene niet genoemd zijn.

Art. 6.

Ter behoorlijke regeling van den arbeid, en ter voorkoming van mogelijk misbruik, dat door enkelen der vrijgemaakten van de vrijheid mogt kunnen gemaakt worden, zullen de vrijgemaakte slaven, eene maand nadat zij hunne vrijheid hebben bekomen, zich moeten verklaren, of zij op de plantaadje, op welke zij tot op dat tijdstip, als slaven, gewerkt hebben, als vrije arbeiders voor loon willen blijven arbeiden; zoo ja, dan verbinden zij zich telkens voor een half jaar, en wordt van deze verbindtenis tusschen hen en de planters een behoorlijk contract opgemaakt, dat van wege de regering *kosteloos* gelegaliseerd wordt; zoo neen, dan moeten zij trachten zich binnen eene maand van ander werk te voorzien, alwaar eene zelfde verbindtenis, als hiervoren is bedoeld, moet worden aangegaan.

Art. 7.

Hetzelfde geldt mede wegens andere beroepen, neeringen en handteeringen, waarbij voor loon gearbeid wordt.

Art. 8.

Door de instandhouding eener groote gouvernementsplantaadje, wordt den arbeiders, die buiten werk zijn, zooveel mogelijk gelegenheid gegeven, om door arbeid in hun eigen onderhoud en in dat van hunne gezinnen te voorzien; het bij Art. 6 en 7 genoemde, is hier mede van toepassing, doch om de particuliere nijverheid niet te benadeelen, worde het loon hier lager gesteld, dan het verder in den regel is.

Art. 9.

Vagabondage (landlooperij) wordt verboden, en de overtreding hiervan gestraft met gedwongen arbeid aan 's lands werken, wegen, enz., doch ook hier ontvangt de arbeider, zij het dan slechts een gering loon, en na verloop van hoogstens een half jaar wordt hij ontslagen, en ontvangt alzoo mede vrijheid, om op de wijze, als bij art. 6, 7 en 8 bepaald is, zijn eigen brood te verdienen.

Art. 10.

De ouders zijn verpligt hunne kinderen van hun 6de tot hun 10de of 12de jaar ter schole te zenden, en voor het daar te genieten onderwijs een matig schoolgeld te betalen.

Art. 11.

De regering werkt met de Christenleeraars, enz., enz., mede ter bevordering van wettige huwelijken, door aan de wettig gehuwden zulke voorregten toe te staan, als de tijd en omstandigheden als nuttig en oirbaar zullen doen kennen; bijv. tot het verkrijgen van nader te verleenen burgerlijke of staatkundige regten zijn alleen zoodanige gehuwde personen geregtigd.

Art. 12.

De vrijgemaakte slaven zijn als vrije lieden verpligt om voor hunne oude en ziekelijke betrekkingen te zorgen; in de eerste jaren komt de regering hen uit het bij Art. 3 genoemd fonds eenigzins te gemoet, hetzij door het geven van eenige schadeloosstelling aan de eigenaars der plantaadjes, waarop zij zich bevinden, hetzij bij weigering dezer laatsten, om hen daarop te laten verblijven, door opname in de bij Art. 5 sub *c* of *e* genoemde gebouwen; waarvan echter steeds, zoo veel mogelijk, de bloedverwanten, die tot den arbeid geschikt zijn, ten minste een gedeelte, der kosten zullen dragen.

In deze schets van een Wetsontwerp worden, hoe onvolkomen en onvolledig ook, toch eenigermate meer dan in andere tot heden bekende, de door ons genoemde beginselen vertegenwoordigd.

In Art. 1 wordt het zoo goed en liefelijk luidend woord afschaffing der slavernij tot wezentlijkheid gebragt, en wordt die zoo zeer begeerde vrijheid verkregen, en dit zonder een lang en pijnlijk uitstel, terwijl zij, hoezeer door de andere artikelen eenigzins gewijzigd en geregeld in het belang der vrijgemaakten zelve, niet hierdoor weder als weinig beduidende wordt gemaakt.

In Art. 2 worden de verkregene regten der eigenaars geëerbiedigd, doch door het tijdstip der betaling na de vrijlating te stellen, wordt deze hierdoor niet noodeloos vertraagd.

Art. 3 is een nieuw, en misschien vreemd schijnend artikel, doch na het vorig genoemde gevoelt men, dat dit eigenlijk de kracht van het geheel uitmaakt, en hierin de erkenning der zedelijke schuld en eene poging tot delging derzelve gevonden wordt.

Art. 4 behoeft zeker geene nadere verklaring.

Art. 5. De belangstellende liefde, de ijver der Christelijke gemeente moet zeker in dezen het meeste doen, daarom kome het sub *a* tot *h* genoemde niet geheel voor rekening der regering — de regering echter, als vertegenwoordigster der geheele Nederlandsche Natie, helpe de schuld jegens de neger- en kleurling-bevolking delgen.

Art. 6, 7 en 8 geven in eenige groote trekken aan, hoedanig door Emancipatie niet werkeloosheid, maar integendeel geregelde arbeid kan bevorderd worden. Volgens deze artikelen bestaat er orde en regel, zonder het beginsel der vrijheid te krenken, en het wederzijdsch belang kan en zal

ongetwijfeld medewerken om het hier bedoelde te verwezentlijken.

Moge een artikel, als het achtste, in een Europeschen Staat gevaarlijk zijn (men denke aan de Parijsche nationale werkplaatsen, heilloozer gedachtenis), in Suriname bestaat dit gevaar niet, daar er in de kolonie eer handen te weinig dan te veel zijn.

Art. 9 is tegen de zoo gevreesde squandering (landlooperij) gerigt. De straf, hierop gesteld, is niet zoo zwaar, dat zij wrevel opwekt, maar toch zoo ingerigt, dat de squander na afloop van den straftijd verlangen zal weder als vrijen arbeider zijn brood te verdienen.

Art. 10. De opvolging van het hierin gebodene is ongetwijfeld noodig — het betalen van schoolgeld door de ouders is noodzakelijk, om hen vroegtijdig te gewennen belang in het onderwijs te stellen.

Art. 11. Het hier bedoelde moet voornamelijk door prediking en onderwijs, door leer en voorbeeld bevorderd worden; doch de regering werke hiertoe, zij het dan ook slechts zijdelings, mede.

Art. 12 behelst eene belangrijke zaak, die natuurlijk nadere regeling zal vorderen; hier wordt slechts het hoofdbeginsel aangegeven.

Ziet, geliefde landgenooten! hier in enkele trekken aangewezen, welke, volgens onze meening, de hoofdinhoud eener wet ter bevrijding der slaven in onze koloniën moest uitmaken. Hoe onvolledig, hoe onvolkomen ook deze schets moge zijn, het door ons voorop gezette beginsel, belijdenis onzer schuld jegens onze slavenbevolking, en begeerte om die schuld te delgen, wordt er in gevonden.

De geringe eenvoudige mededeeling onzer gedachten kan soms leiden tot nadere bespreking, tot nadere overweging.

Daartoe geve er de Heer zijnen zegen over, en nogmaals roepen wij u ernstig toe:

"De Nederlandsche Natie doe wat mogelijk is, om te bewerken, dat de afschaffing der slavernij, de vrijmaking der slaven zoodanig zij, dat zij ter eere van God, tot heil der slaven, tot roem van Nederland moge verstrekken."

Wij hadden nog een woord.

De Nederlandsche Natie bemoeije zich ook na die vrijmaking nog steeds met hen, jegens welke zij zich van zulk eene groote schuld te kwijten heeft. De bevordering van hunne tijdelijke en bovenal van hunne geestelijke belangen worde door de Nederlandsche Natie in acht genomen.

Is de slavenbevrijding tot stand gekomen, dan zeggen wij met den heer J. J. VAN TOORENENBERGEN, in zijn geschrift, *De bevrijding der slaven en de Evangelieprediking:* "Op dien dag moet met het danklied ons dringend gebed ten hemel stijgen, om kracht tot eenen voortgezetten arbeid aan der slaven heil."

"Het is niet de eindpaal, dien wij voor ons zien; het is een mijlpaal."

Zoo is het — dat ook bij dat heugelijk tijdstip de voorstanders van de afschaffing der slavernij hun werk niet voor afgedaan houden, maar waarlijk betoonen, dat hun pogen, dat hun ijveren daarvoor, voortkwam uit eene goede reine bron; dat zij waarlijk vrienden der slaven waren, en dat zij hen na hunne vrijmaking ter zijde blijven staan met hunne hulp, met hunne bescherming; dat zij voortdurend werkzaam blijven om den vrijgemaakten werkelijk genot van die vrijheid te verschaffen.

Daartoe dient wel in de eerste plaats, dat men het zendingswerk onder hen ondersteune; dat men de oprigting van kerken en scholen bevordere — men late de zorg hiervoor niet slechts aan de regering over. Gemeente van Christus in Nederland! gij bovenal, gevoelt uwe roeping, uw pligt in deze. — Gij deelt als Nederlanders in de groote schuld der Natie, ja uw aandeel hierin is grooter, daar gij deze reeds vroeger hadt moeten erkennen; laat toch niet langer de zoo achtingswaardige Broedergemeente alleen staan — helpt haar in haar liefelijk werk, dat zij met zooveel getrouwheid reeds eene eeuw lang verrigt heeft, terwijl gij, gemeente van Christus in Nederland! u hierover in het minst niet bekommerdet; dat dit toch ten minste niet te veel zij, dat de onkosten dier zending geheel door u worden gedragen. — Er komen zeker meerdere giften hiervoor dan vroeger, gelijk ons de berigten melden; maar het is immers te weinig, veel te weinig — zorgt, dat er steeds overvloed van geld zij, om dit werk gemakkelijk te maken — en ondersteunt verder den zendingsarbeid op allerlei wijze. — "Bidt den Heere, dat Hij arbeiders uitstoote in dezen door u, gemeente van Christus! in Nederland zoo lang verwaarloosden wijngaard."

Werkt in vereeniging met de Broedergemeente mede tot het heil der negerbevolking in Suriname en op de eilanden, alwaar een bijna nog geheel onontgonnen arbeidsveld is. Steeds lacht mij het denkbeeld toe, dat er van uit ons Nederland mannen en vrouwen heengaan, die daartoe door eene Maatschappij in staat gesteld, zich in Suriname nederzetten, plantaadjes koopen en aldaar de negers als vrije werklieden trachten tot goede, tot Christelijke arbeiders op te leiden, door een goed voorbeeld, door welwillendheid, door met de zendelingen hen te spreken van en te wijzen op Hem, die aan het slavenhout stierf, ter ver-

zoening onzer en hunner zonden. Veel goeds zou onder den zegen des Heeren hierdoor kunnen te weeg gebragt worden; de nog onder de blanke bevolking overig zijnde Christelijke elementen zouden worden versterkt, vernieuwd, verfrischt, en zij, die tot heden als meesters der slaven met dezen naar het goeddunken van hun booze hart gehandeld hadden, zouden daar, waar betere drijfveren ontbraken, door eigenbelang gedreven worden om de vrije werklieden, dan geene slaven meer, behoorlijk te behandelen, en daardoor zou ook worden vermeden wat in andere plaatsen aan de Emancipatie minder gunstige uitkomsten verschafte, dan zij had kunnen opleveren.

Eene onpartijdige beschouwing o. a. der Engelsche Emancipatie zal doen zien, dat dezelve niet zoo ongunstig gewerkt heeft als soms in het breede betoogd wordt, en dat zoo de gevolgen dier vrijlating hier en daar ook al niet zoo gunstig mogen zijn, als vele vrienden der menschheid wenschen, men dit minder aan de vrijmaking zelve, dan wel aan de gevolgen der zoo lang geheerscht hebbende slavernij moet toeschrijven, welke alzoo eerst door den tijd en langzamerhand moeten verdwijnen; maar dan leert die onpartijdige beschouwing, dat niet de milde beginselen dier vrijmaking, maar integendeel, dat de bij vele planters heerschende zucht om deze niet tot hare volle ontwikkeling te laten komen en ze op alle wijzen tegen te werken, hierop eenen ongunstigen invloed heeft uitgeoefend, daar toch de geschiedenis ons duidelijk maakt, dat de onwil van sommige planters om hunne vroegere slaven, als vrije werklieden behoorlijk te behandelen en hun geregeld loon te betalen, grootendeels de oorzaak van de verwijdering der arbeiders van de plantaadjes was, welke anders niet zou geschied zijn; wederzijdsche welwillendheid zou meer gebaat hebben, dan dwangmidde-

len, zoo als vermenging van huishuur en arbeidsloonen, enz., die de vroeger zoo kwistig gebruikte zweep moesten vervangen; en waardoor men de negers tot den arbeid wilde dwingen, maar vruchteloos, daar dezen, door het dwaas gedrag hunner vorige meesters, soms huns ondanks hiertoe genoodzaakt, nu trachtten eene meer onafhankelijke positie te bekomen, en als freeholders voor zich zelven te zorgen, waardoor natuurlijk de cultuur der stapelproducten schade moest lijden.

Wat men door goede behandeling der negers met weinige moeite had kunnen verkrijgen, poogde men nu door soms onberaden invoer van landverhuizers daar te stellen; terwijl de blanke en de kleurling alzoo op nieuw meer en meer van elkander verwijderd werden, en de gedurige stroom van aanvoer van heidensche koelies uit het oogpunt van zedelijkheid en godsdienst, een ongunstigen invloed op de overige bevolking uitoefende. Om dit te voorkomen, wenschten wij zoo gaarne, dat er uitvoering kon worden gegeven aan het plan, in een vorig blaadje nader ontwikkeld. Door hieraan *spoedig* gevolg te geven, zou het daar nader ontvouwd beginsel reeds dadelijk praktisch vertegenwoordigd worden.

Door in Suriname, waar nu nog de slavernij bestaat, eene dergelijke daad van opofferende liefde te doen, zou men bij de vrijmaking der slaven van staatswege, reeds een grooten stap vooruit zijn; men zou reeds den indruk onder de neger- en kleurlingbevolking gegeven hebben, dat men in Nederland belang stelt in hun lot, dat ook daar lieden gevonden worden, die uit liefde tot hen, zich opofferingen konden en wilden getroosten — en men kon alzoo een of meerdere aanknoopingspunten verkrijgen, van waar goede beginselen konden uitgaan, waar mannen van goede gezindheden zich vereenigen konden, en toezien en werkzaam zijn in het belang eener onderdrukte bevolking en in het belang

van Nederland, dat hierdoor mede van zijnen zwaren last en zijne groote schuld, die op hetzelve wegens den gruwel der slavernij drukt, kon bevrijd worden.

Wij eindigen. Nederlanders! gevoelt en belijdt uwe schuld jegens de slaven in de Nederlandsche bezittingen. Zegt in opregtheid: "Heere! wij hebben gezondigd, wij en onze Vaderen."

Nederlanders! gevoelt en erkent uwe roeping jegens hen! Zij de bede ook in deze niet slechts op uwe lippen, maar stijge zij uit de diepte des harten: "Heere! wat wilt gij dat ik in deze doen zal?" En wordt uw pligt u duidelijk, vraagt dan kracht tot vervulling hiertoe, aan Hem, wiens kracht steeds in zwakheid volbragt wordt.

Daartoe helpe de Heere u en ons.

Utrecht, Mei 1857.